

«Υποχρεωτική Συνεπιμέλεια»: Μια αντιδραστική «μεταρρύθμιση» του Οικογενειακού Δικαίου

της Κατερίνας Μάτσα

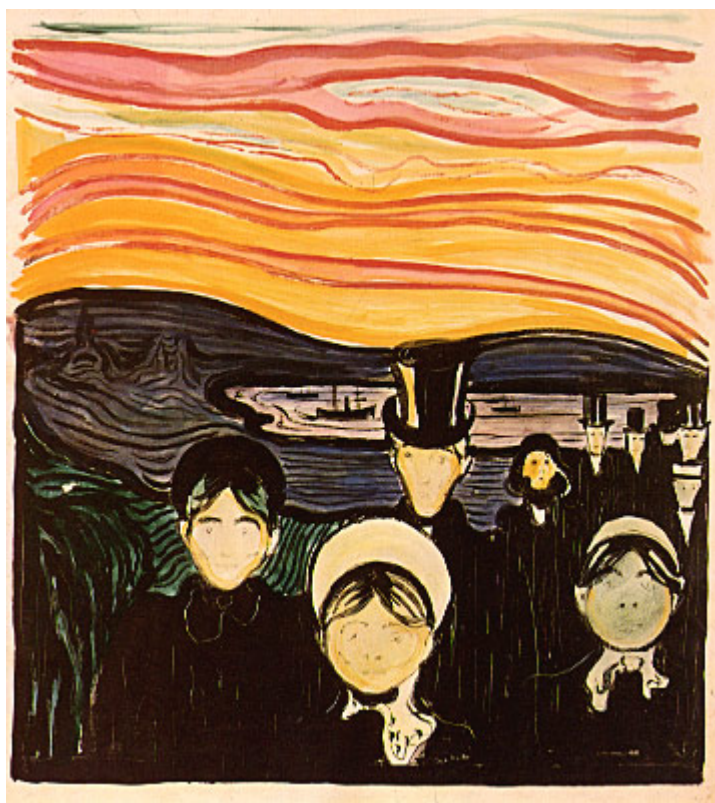
Όσο βαθαίνει η κρίση του θεσμού της οικογένειας τόσο αυξάνεται η ενδοοικογενειακή βία, η κακοποίηση γυναικών και παιδιών, τα διαζύγια. Τα προβλήματα αυτά έχουν αποκτήσει δραματικές διαστάσεις στη διάρκεια της πανδημίας του κορονοϊού και του υποχρεωτικού εγκλεισμού στο σπίτι ζευγαριών με συγκρουσιακές σχέσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι γυναίκες και τα παιδιά γίνονται αποδέκτες μιας χωρίς προηγούμενο βίας.

Πώς αντιμετωπίζονται από την Πολιτεία αυτά τα ζητήματα; Πώς κατοχυρώνονται τα δικαιώματα των παιδιών στις περιπτώσεις μη-συναινετικών διαζυγίων; Πώς προασπίζονται τα δικαιώματα της γυναίκας και μητέρας -που μπορεί να κακοποιείται από τον σύζυγο- στην επιμέλεια της ανατροφής του παιδιού της; Τί γίνεται με την γονική μέριμνα;

Το “Προσχέδιο για την αναμόρφωση του Οικογενειακού Δικαίου”, που προβάλλεται σε ΜΜΕ και Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης από Συλλόγους «Ενεργών Μπαμπάδων» και αφορά την «υποχρεωτική συνεπιμέλεια» του παιδιού και από τους δύο γονείς στις περιπτώσεις μη-συναινετικών διαζυγίων, όχι μόνο δεν δίνει απαντήσεις στα παραπάνω κρίσιμα ερωτήματα, αλλά επιβαρύνει ακόμα περισσότερο την ήδη επιβαρυσμένη κατάσταση, δημιουργώντας και καινούργια, ακόμα πιο σοβαρά προβλήματα.

Το «προσχέδιο», που σύμφωνα με έγκριτους νομικούς χαρακτηρίζεται από προχειρότητα και συντηρεί μια νομική παραπληροφόρηση, διαπνέεται από ένα πνεύμα που θέτει το

συμφέρον του παιδιού σε δεύτερη μοίρα, μετατρέποντας την γονική μέριμνα σε πεδίο αντιπαράθεσης των γονέων. Ένα πνεύμα, που βλέπει το παιδί ως αντικείμενο διακανονισμού και ξεκαθαρίσματος λογαριασμών μεταξύ αντιμαχόμενων στρατοπέδων και όχι ως υποκείμενο Δικαίου και δικαιωμάτων, παραβιάζοντας βασικούς κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και των Διεθνών Συμβάσεων για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Τα κύρια ζητήματα, που θέτει το «προσχέδιο» είναι η υποχρεωτική συνεπιμέλεια και η ισόχρονη παραμονή του παιδιού και στους δύο γονείς εναλλάξ. Αυτό, πρακτικά, σημαίνει ότι στην περίπτωση διαζυγίου, όπου δεν είναι δυνατή, για διάφορους λόγους, η συναίνεση των γονέων για την από κοινού άσκηση γονικής μέριμνας, το παιδί θα μετακομίζει υποχρεωτικά από το σπίτι του πατέρα σε αυτό της μητέρας εναλλάξ, ακόμα και στην περίπτωση που τα σπίτια βρίσκονται σε διαφορετικές περιοχές ή ακόμα και σε διαφορετικές πόλεις. Θα περνά, δηλαδή, το 50% ή κατ' ελάχιστο το 35% του χρόνου του σε διαφορετικό κάθε φορά περιβάλλον, σε διαρκή εν-αλλαγή προσώπων, σχέσεων, συνηθειών, τρόπου ζωής, ακόμα και σχολείου, αν η κατοικία του ενός γονέα βρίσκεται σε άλλη πόλη. Αυτή, όμως, η διαρκής εν-αλλαγή προσδίδει στον

τρόπο ζωής του τον χαρακτήρα της ρευστότητας, που δημιουργεί σύγχυση και ανασφάλεια, λειτουργώντας αρνητικά ως προς τη διαμόρφωση και την ωρίμανση της προσωπικότητάς του.

Βασική αρχή της Αναπτυξιακής Ψυχολογίας είναι ότι η ομαλή αναπτυξιακή διαδικασία κάθε παιδιού έχει ως βασική προϋπόθεση τη σταθερότητα του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ανατρέφεται το παιδί, παρακολουθεί το σχολείο του, αναπτύσσει τα ενδιαφέροντα και τις εξωσχολικές δραστηριότητές του, κάνει φίλους, δημιουργεί σχέσεις. Η σταθερότητα αφορά και τον τρόπο οργάνωσης της καθημερινότητάς του, την οριοθέτηση της ζωής του. Λειτουργούν καταστροφικά για τον ψυχισμό του τα «διπλά μηνύματα» από τους γονείς και οι διαρκείς μεταβάσεις, που ναρκοθετούν την προσαρμογή σε ένα σταθερό τρόπο ζωής.

Η σταθερότητα, που εξασφαλίζεται με το ισχύον Οικογενειακό Δίκαιο, στη διαμονή με τον ένα γονέα και τη σταθερή επικοινωνία με τον άλλον, επιτρέπει στο παιδί να κάνει σταδιακά τα αναγκαία βήματα προς την αυτονόμηση και την κατάκτηση της συναισθηματικής του ωριμότητας. Αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο στα τρία πρώτα χρόνια της ζωής, όπου «βρέφος και μητρική φροντίδα σχηματίζουν μία μονάδα», κατά τη γνωστή έκφραση του D. Winnicott, σπουδαίου παιδοψυχίατρου και ψυχαναλυτή.

Τα βρέφη και τα παιδιά είναι πρόσωπα με δικαιώματα, όπως κάθε άνθρωπος και δεν νοούνται ποτέ αποκομμένα από το περιβάλλον τους. Οι πρώιμες ρήξεις στη συνέχεια της φροντίδας τους δημιουργούν κινδύνους διαφόρων ψυχοπαθολογικών εκδηλώσεων. Ο σεβασμός στη συνέχεια της σχέσης του παιδιού με πρόσωπα με τα οποία συνδέεται συναισθηματικά απουσιάζει, δυστυχώς, από τη λογική του «προσχεδίου». Γιατί, αυτή η λογική δεν προτάσσει το συμφέρον του παιδιού.

Όπως, όμως, αναγνωρίζεται και από τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, κανείς δεν δικαιούται να αποφασίζει για ζητήματα που αφορούν το παιδί, ερήμην του. Κάθε παιδί είναι μια ιδιαίτερη και μοναδική περίπτωση, με αναφαίρετο το

δικαίωμα έκφρασης της προσωπικής του άποψης, η οποία, αναμφίβολα πρέπει να συνεκτιμάται με προσοχή από έμπειρους λειτουργούς της Δικαιοσύνης και της Κοινωνικής Μέριμνας. Αυτοί, στη βάση της γνώσης και της εμπειρίας τους, θα μπορούν να διασφαλίσουν τη πραγματική βούληση του παιδιού, σταθμίζοντας όλα τα δεδομένα, που αφορούν τόσο τους γονείς και τους συναισθηματικούς δεσμούς καθενός με το παιδί, όσο και τις ψυχικές και πνευματικές ικανότητες, το επάγγελμα κ.λπ.

Το «προσχέδιο» ορίζει, επίσης, ότι η απόφαση για μετακόμιση του ενός σε άλλη πόλη, προϋποθέτει υποχρεωτικά την σύμφωνη γνώμη του άλλου γονέα.

Τί γίνεται, όμως, στην περίπτωση που η μητέρα είναι θύμα κακοποίησης από τον πατέρα του παιδιού και ο οποιοσδήποτε διάλογος, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε συμφωνία ανάμεσά τους, είναι, εκ των πραγμάτων, αδύνατος; Μήπως αυτό θα

οδηγήσει, αναπόφευκτα, σε διαρκείς δικαστικές διαμάχες, πηγή ανυπολόγιστης φθοράς του ψυχισμού τόσο του παιδιού όσο και των γονέων; Μήπως, τελικά, όλα αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσα πίεσης ή και εκβιασμού της μητέρας, η οποία, στις σημερινές συνθήκες, είναι περισσότερο έκθετη στον κίνδυνο ανεργίας ή επισφαλούς εργασίας και, συχνά, υποχρεώνεται να μετακομίσει εκεί όπου υπάρχουν οι όροι που εξασφαλίζουν την επιβίωση της ίδιας και του παιδιού της;

Φαίνεται, τελικά, ότι το περίφημο “προσχέδιο” εξυπηρετεί άλλα συμφέροντα από αυτά που επαγγέλλεται. Εξυπηρετεί κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, που έχουν σαν στόχο όχι την αναμόρφωση του ισχύοντος Οικογενειακού Δικαίου, αλλά τη νομοθέτηση μιας ακόμα «μεταρρύθμισης» που καταπατά ακόμα και τα ελάχιστα –κατακτημένα με σκληρούς αγώνες- δικαιώματα των μητέρων και των παιδιών τους, ενισχύοντας ακόμα περισσότερο την πατρι(αρχι)κή εξουσία.

Λειτουργεί προς την κατεύθυνση της ανισότητας -και όχι της ισότητας- των φύλων. Ακυρώνει κάθε δυνατότητα μιας από κοινού άσκησης της γονικής επιμέλειας, καταργεί κάθε έννοια γονικής μέριμνας.

Τελικά, οι «ενεργοί μπαμπάδες» δεν είναι παρά το όχημα για να περάσει, εν μέσω πανδημίας, μια ακόμα αντιδραστική «μεταρρύθμιση», που οδηγεί στην οπισθοδρόμηση το Οικογενειακό Δίκαιο και φέρνει σε απόγνωση χιλιάδες γυναίκες και μητέρες.

Πηγή: neaprooptiki.gr